

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejeman za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Občni zbor „slovenske matice“

bode, kakor uže povedano, 4. marca 1874 in sicer za lansko leto. Naša slovenska svobodomiselnost stranka se pri tem občnem zboru ne bo udeleževala volitev odbornikov, pač pa po nekoliko udih debate. Razlogov, zakaj menimo, da pri tem za 1873. leto veljavnem občnem zboru ne začnemo volilne borbe, je več; tu jih le nekoliko povemo.

Prvič je zdanji odbor nekatere take kandidate postavil, za katere tudi mi vselej brezpogojno glasujemo, kakor so: Peter Kozler, J. Vilhar, dr. Zupanec, prof. Erjavec, Krišper, profesor dr. Krek, župnik Raič, župnik Parapat, profesor Šuman. To so izobraženi možje, in ako kateri, kakor na pr. gosp. Parapat tudi ne spada k naši stranki, vendar imamo spoštovanje pred njim, ker je literarno izobražen in dela zmožen mož, pa tudi ne oskosrčen, kakor nekateri njegovi ustanovniki.

Drugič je volilna agitacija zdaj zavoljo tega težja in razen razburjenosti prinaša i truda, ker nismo udje uže skoro dve leti ničesa v roke dobili, nobenega imenika in nič, ne vemo, kdo je ud, kdo nij. Po zboru bodo naši „akademiki“ vsaj novi imenik od sebe dali, in ker mora menda vendar za leto 1874 letos še en občni zbor biti, imamo za tačas podlogo. —

Sicer pa morda smemo malo upati, in ta listina predlaganih odbornikov nam mmoži upanje, da tudi v naših klerikalnih krogih

prodere misel, da verske in osobne politike vendar ne gre v narodna literarna društva nositi, posebno pri tacihi malih narodih ne, kakor je naš slovenski. Kakor hitro se ne bo povsod kuta naprej silila in povsod molitvarenje zahtevalo, pa je kompromis med razboritimi ljudmi legak in bo slovenski narodni knjigi gotovo na večjo korist nego borba med brati.

Rusija in Avstrija.

Pred nekaj dnevi smo rekli, da ne vidimo nobene posebne važnosti v tem, da je naš cesar potoval v ruski Peterburg, da si smo pristavili precej tačas, da bi moglo to potovanje vendar tudi za nas avstrijske Slované in našo bodočnost pomenljivo biti. In res se zdaj kaže, da more biti. Ruski „Golos“, časopis, ki ruskim vladnim možem služi, je prinesel članek, ki je bil vsem časnikom v kratkem izpisku telegrafovan. Zdaj leži pred nami ta članek ves in se glasi tako, da smemo mi avstrijski Slovani veseli biti, ako se od ruske vladne strani na naše zdaj v Peterburgu bivajoče najvišje kroge v tem smislu deluje.

„Le ker so bile vezi prejšnjega prijateljstva med Rusijo in Avstrijo potrgane, bilo je mogoče, da so Avstrijo ponižali Cavour in Napoleon pri Solferini in Bismark pri Sadovi... Velik del avstrijskega prebivalstva spada k slovanskemu plemenu. Dozdanja avstrijska vladajoča stranka je videla v vsakem gibanju, v vsaki politični izjavi

avstrijskih Slovanov, tudi če je bila naravna in pravična, le panslavistične intrige, dirigovane iz Rusije. Vsak ruski potnik, vsaka ruska knjiga, vsaka podoba iz Rusije, bilo je v očeh avstrijskih Nemcev politična agitacija, na pol revolucija... Denes je vsem tem nesporazumljenjem konec in sicer za dolgo ali pa za zmirom. Zdi se nam, da prijateljska zveza Rusije z Avstrijo bode še močnejše poročstvo miru nego vse druge zveze. Avstrija more zdaj mirna, prosta vsega strahu vršiti svojo notranjo organizacijo. Direktno volitve v drž. zbor so Rusom vzele ves strah, da bi Avstrija podpirala poljske pretenzije.

„Z druge strani pak Avstrija, varna pred nami, naj neha zdaj gledati na narodna prizadevanja svojih Slovanov s tega stališča, kakor da bi bile le posledice tujih intrig, in prizna prirojenost in zakonitost njih želj ter jih po mogočnosti izpolni. Izvrsten začetek v tem pogledu se je začel na Hrvatskem. Na ta način okrepljena, bode zavzemala Avstrija zopet dostojno mesto v Evropi. V zvezi z Rusijo ne žuga jej denes nobena nova Sadova, ker nihče se ne bo predrznil Avstrije le dotekniti se, močne, in imajoče na strani zaveznika tako nádejnega. In zato nobeden dozdanjih shodov vladarjev — in bilo jih je v Peterburgu uže nekoliko — nij tako utrdil v nas upanja ob ohranjenju miru, nobeden nij budil v nas čutov tako radostnih, kakor prihod cesarja Franca Josipa.“

Listek.

Jesenkov „Občni zemljepis.“

Parobrodarstvo.

Pri malobrojnih narodih se slovstvo zmirom počasi razvija, zlasti pa o časih, ko raznovrstni vnaji boji zavirajo vse duševne moči posvetiti se raznovrstnim muzam. V takih časih živimo zadnja leta tudi Slovenci, ker se vse — poklicano in nepoklicano — vtika v politiko; nij se tedaj čuditi, da je zadnja leta primeroma le malo slovenskih knjig na svitlo prišlo. Zato zopet opozorujemo čitajoče občinstvo na „Občni zemljepis“, ki ga je prof. Jesenko v Trstu izdal na lastne stroške; naj bi ga občinstvo po gostem kupovalo, da se izdajatelju vsaj nekoliko povrnejo materijalni stroškovi, kajti tega od pisatelja vendar ne moremo zahtevati, da bi razen nepoplačanega truda, razen duševnega dela trpel še veliko materijalno izgubo! In ta mu sedaj — kakor čujemo — nepogojno proti, ker je ponemčevalno ministerstvo uže potrjeni knjigi zaprlo pot v šole

ter vsakatero slovensko podučevanje v geografiji prepovedalo.

Jesenkov obširni „Občni zemljepis“ (obsega namreč 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi) čitaje, sestavljen sem iz raznih oddelkov sledeči pregled, ki kaže, kako se je do sedaj razvilo parobrodarstvo v raznih državah na zemlji.

Prvi je bil blizu imenitni fizikar Papin (vsaj slavni Leibnitz tako poroča), ki je napravil tako parno mašino, da je gnala malo ladijo na reki. Leta 1707 je prišel z ladijo, katere vesla je par pregibal, na reki Fuldi od Kasla do Sovodnja (Münden); mislil je dalje ž njo potovati na Angleško, a ondešnji čolnarji razbili so mu ladijo; prej ko ne so se bali, da bi nova iznajdba jim ne zmanjšala ali celo ne spodkopala zaslužka. Poslej so Francozje in Angleži mnogokrat poskušali par porabiti pri vožnji na vodi, a dolgo se jim nij hotela posrečiti nobena poskušnja.

Še le o času francoske revolucije, namreč leta 1788 je Anglež Patrik Miller napravil parobrod na kolo, s katerim se je na škocijanskem jezeru pri Dalswinton semtertje vozil. Naslednje leto je imel Symington uže

več parobrodov, ki so druge ladije semtertje vlačile. Nova doba se je začela za parobrodarstvo, ko je Amerikanec Fulton v Zedinjenih državah parobrod toliko popravil, da je jel ljudi redoma semtertje prevažati. „Klermont“ se je imenoval prvi Fultonov parobrod, ki je od leta 1807 naprej redoma po reki Hudsonu vozil se med Novim Jorkom in mestom Albany. Amerikanci so naredili tudi prvi oni parobrod, ki je leta 1818 prišel iz Novega Jorka preko Atlantskega oceana v Liverpool na Angleškem. Vendar se ta prvi poskus nij posebno ponesel, kajti „Savannah“ (tako se je imenoval ta v Novem Jorku narejeni parobrod) potreboval je za svoj pot celih 26 dni, po takem jako počasi plaval, če so prav mornarji na njem razen para tudi jadra rabili. Kljub temu počasnemu potovanju čuditi se moramo še bolj počasnemu razvitku človeškega duha, človeške iznajdljivosti, da nij znala preimenitne nove iznajdbe nemudoma zboljšati in primerno porabiti vsemu človeštvu v največji korist. Preteklo je celih 19 let, predno je drugi parobrod skusil preplavati atlantsko morje. Takrat so Angleži napravili parobroda „Sirius“ in

Menimo, da tak članek ruskega vélicege lista sam za sebe govori, nij mu treba do-
dajati pojasnil.

Politični razgled. Notranje dežele

V Ljubljani 21. februarja.

Ljubljanskega škofa pastirski list, ki se je te dni razpošiljal, se hvalevredno drži cerkvenih in verskih reči, ne da bi ščuval na liberalce in sovražstvo sejal, kakor je denes nekaterim nižjim duhovnikom in nekaterim drugim škofom navada. Sicer v narodno-političnih rečeh dozdanjega škofa nijmo nikoli hvalili, ali v tem mu vsak razumen človek mora izreči priznanje.

Državni zbor dunajski si je včeraj dal spričalo, da je njegov liberalizem le fraza a ne resnica. Po imenih se je glasovalo o predlogu naj bi se časopisji štampelj odpravil, kar se je uže davno po vseh drugih naprednih državah zgodilo. Ali večina je glasovala proti predlogu, namreč 129 proti 115 glasov, ker je finančni minister izrekel, da hoče vlada ta štampelj obdržati. Za odpravljenje je govoril tudi slov. poslanec dr. Vošnjak.

Bivši minister in prava duša ministerstva, kateremu je bil Hohenwart ime dal, dr. **Schaeffle** je zopet priobčil v „Zeitschrift für die gesammte staatswissenschaft“ nad sto strani dolgo razpravo, v kateri biča nemško-ustavovorni centralizem, kateri je edini kriv borznega „kraha“ in sleparstva na Dunaji; on dokazuje krivice in fikcije novega volilnega reda, neizpolnjevanje §. 19 dec. ustave, stigmatizira našo tiskovno svobodo, volilno svobodo itd. „N. Fr. Pr.“ zavoljo tega v članku od 20. febr. divje srd in jezo piha, zmerja in psuje Schaeffleja, a ne dokaže mu naprotno prav nič, — prav tako kakor naši ultramontanci.

Cesar se ne bode vrnil skozi Lvov nazaj, ker je mogoče, da bi bile tam kake protiruske demonstracije.

Med trgovinsko zbornico v **Reki** in pa med ogerskim ministerstvom je nastal prav resen prepir. Magjari namreč nekdanj toliko ljubljenskim Rečanom sedaj niti odgovora na pitanja ne dajejo. Trgovinska zbornica hoče vsa odstopiti. — Iz tacih položajev morejo dobiček imeti — Hrvatji, ki naj Reko nazaj dobodo.

Vnanje države.

MacMahon je poklical v palais Elysée vse urednike imenitnejših francoskih časopisov, da bi jih naprosil za subskripcijo za ljudsko kuhinjo, da bi se revščini delavcev odpomoglo. Uredniki so enoglasno obljubili svojo pomoč, in bodo takoj začeli nabirati subskripcije.

Na **Grškem** je staro ministerstvo Deligiorgis odstopilo. Opozicijonalcu Bulgarisu je kralj izročil sestavljenje novega kabineta.

V **nemškem** državnem zboru se je pokazalo zopet ultramontansko jezuitovstvo. Med tem, ko je znani predlog alzasko-lotariških poslancev pred nekaterimi dnevi imenoval se Raes-Teutschev predlog, ga je končno Teutsch sam moral staviti. Po Teutschovem govoru pa stopi škof Raes na oder, ter izpove, da so Alzasani in Lotaringi „njegove konfesije“ s frankfurtskim mirom popolnem zadovoljni. Kako so se državni poslanci začudili, ko zagledajo tega škofa kar naenkrat govoriti proti svojemu predlogu! Očividno je, da so zvitobučni voditelji centra, pod mizo s prsti migali, da bi ultramontance med alzaskimi kolegi k sebi potegnili. Bržkone Francozov zato nij bilo tako dolgo v zbor. Windthorstova gibčna roka se pri teh manevrih jasno vidi.

Zoper to perfidno izjavo je protestiral francoski poslanec Pougnet, rekoč, da je škof govoril v svojem, a ne v imenu katoliških poslancev iz Alzacije in Lotaringije. — Po tem protestu so Alzacijani zapustili državni zbor. Škofa Raesa nij bilo v zbornici, ko se je protestiralo.

O sestavi **angleškega** kabineta se vsakojake vesti slišijo. Disraeli bo, kakor se ob sebi razumeje, prvi lord zakladnega urada. Vojvoda Buckinghamski je zaznamovan za lordprezidenta sveta, vojvoda Richmond za vojnega ministra, vojvoda Northumberlandski pa za čefa admiralitete. O drugih mestih v ministerstvu še nij nič gotovega, zato bi bilo prekmalu, ko bi imena določno navedli. — Na nekem banketu v Maidstonu je razvil Hardy program konservativne stranke. Rekel je, da konservativna stranka želi miru, a ne za vsako ceno; da pospešuje gospodarstvo, pa trdi, da so nižji državni uradniki slabo plačani, da pospešuje reforme, a ne take, ki hočejo deželne institucije prebrniti. Te izjave so za to važne, ker bo Hardy bržkone tudi sedel v novem kabinetu.

— Gladstone bode baje tudi sedež v parlamentu popustil, da bode živel za vede. On piše literarno zgodovino, ki bo zahtevala več let neprestanega dela. — „Times“ piše e zdravici carja Aleksandra o sporazumljeni Rusije in Avstrije tako-le: Mi naznanjeno četverno zvezo tudi tako smatramo, da se narodni prepiri ne smejo več z orožjem končevati. A naši principi nam ne bodo nikdar dopustili, da bi bili francoskemu narodu sovražni. Tako razumljamo zdravico carja Aleksandra. — „Nord“ nasprotuje, da se v zdravici nikakor nijso mislili Francozi.

Domače stvari.

(§. 19. drž. osn. postav in ljubljanska deželna sodnija). Predvčeranjem je prinesel sluga od c. kr. tukajšne deželne sodnije zapečateno pismo z nemškimi napisom in ga ponujal odgovornemu uredniku „Slovenskega Naroda“, zahtevaje ob enem, da bi sprejem potrdil. Naš odgovorni urednik odgovori, da kot izdatelj slovenskega lista v slovenski Ljubljani od sodnije prosi in ima kot slovenska stranka pravico terjati slovenske dostavnice in pisma, nemških ne sprejema. S tem poročilom je c. kr. sluga odšel. Včeraj pred poldnem pa se vrne z istim nemškim pismom in ponovi se scena od prvega dneva. Ko se mož v tretjič vrne, pripelje še dve priči soboj in posili pusti ono nemško pisanje v tiskarni. — To je ilustracija naše narodne ravnopravnosti!

(Pred ljubljansko sodnijo) se je vršila predvčeranjem in včeraj velikanska sodnijska obravnava proti necemu smelemu tržaškemu tatovu in njegovim tovarišem, ki so skupaj predrzno v velikem štilu ulomljali in krali po Trstu, Ljubljani, Zagrebu, Dunaji, Pešti, Berlinu in celo na Ruskem. Državni pravdnik je bil dr. Zupančič, zagovornik dr. Moše. Večje poročilo mislimo za prihodnji list dobiti. —

(S. Robič) beneficijant v Olševku je daroval učiteljskemu izobraževališču zbirko 104 species polžev, za kar mu dež. šolski svet hvalo izreka.

„Great Western“ imenovana, ki sta aprila meseca 1838 plavala iz Bristola v Novi Jork. Tako se je začela ona imenitna vožnja s parobrodi na atlantskem oceanu med novim in starim svetom, ki je bolj kakor katerakoli druga mornarska iznajdba pospeševala občni razvitek vsega človeštva.

Prvi parobrod, ki je plaval okolo zemlje, bil je tudi angleški; ta je zapustil 16. sušca 1842 angleško zemljo. Od tega časa pa se je parobrodarstvo pri vseh narodih, katerih države se morja dotikajo, silno hitro razvijalo. Tako je Angleško imelo leta 1830 uže 315 parobrodov, leta 1848 skoro 4krat toliko, namreč 1100; to število se je bilo do leta 1866 podvojilo, kajti imelo je takrat uže 2718 parobrodov za kupčijo, razen 447 vojaških ladij, ki jih je gnal par. Potem so angleške naselbine imele še 501 parobrod; teh je bilo 213 angleških naselbin v Severni Ameriki, 129 avstralskih, 54 indijskih, 33 novozelandskih, 27 zahodno-indijskih i. t. d. Leta 1870: 2931 (razen 549 vojnih). Zedinjene države v severni Ameriki imele so leta 1852 uže 1450 parobrodov, katerih je 125 vozilo prek raznih oceanov. Leta 1860 šteli so jih uže črez 2400 in 5 let poslej (1865) bilo je na raznih morjih 2270 parobrodov, na Misisipiju in njegovih velikih dotokih 910.

Francosko je imelo leta 1853 le 174 parobrodov v srednjem morji (86) in na oceanu (88), leta 1858 naraslo je to število uže na 330 (182 na oceanu, 148 pa na srednjem morji); leta 1864 uže 345 in leta 1866 celó 385 (ne glede na 370 vojnih parobrodov. Leta 1870 bilo jih je uže 418 (razen 369 vojnih parobrodov).

Avstrija je primeroma le počasi napravljala parobrode na morji; bolj pa se je razvijalo njeno parobrodarstvo na rekah. Leta 1828 dobila sta Angleža J. Andrews in J. Prichard pravico parobrode narediti in z njimi voziti po Donavi in njenih dotokih. Leta 1830 sta rečena moža prodala to pravico veliki družbi na akcije, imenovani „prva parobrodarska družba za vožnjo na Donavi“ in leta 1831 jel je prvi parobrod voziti ljudi in blágo med Dunajem in Pešto. To društvo je močno hitro raslo ter leta 1845 imelo uže 34 parobrodov in premnoge vlačnih ladij, s katerimi so vozili tudi po dolnji Donavi in in pa po morji od Galaca do Carigrada, od Carigrada do Smirne in iz Carigrada v Solun in Tarabizon (na severnem obrežji Male Azije). Vožnjo po morji so poslej prepustili Avstrijskemu Lloyd v Trstu; vožnjo po Donavi in njenih dotokih pa se je tako razvila, da rečena družba ima sedaj 150 parobrodov

(z več moči ko 14000 konj in 560 vlačnih ladij, prim. Jesenko, občni zemljepis, str. 135). Druga imenitna družba za vožnjo s parobrodi — in sicer po morji je Avstrijski Lloyd v Trstu, ki se je bila leta 1833 tudi na akcije ustanovila. Vseh parobrodov na morji (brez vojaških) imela je Avstrija leta 1865: 53, leta 1866 pa 71 (ne glede na beneške). Leta 1870 bilo jih je uže 80 (razen 45 vojnih).

Sledeči pregled sestavljen po Jesenkovem Občnem zemljepisu kaže število párobrodov na kolo in vreteno, kolikor so jih razne države pomorske imele zadnje leto:

Nevropske dežele:

Ime dežele in leto	Parobrodi	
	vojni	kupčijski
Egipet (1872) . . .	14	26
Perzija	—	—
Kitajsko	—	—
Japonsko (1873) . .	14	?
Zedinjene države v severni Amer. (1873)	147	3753
Mehiko	—	—
Srednja Amerika . .	—	—
Brazilija (1873) . . .	65	?
Peruvansko (1871) . .	13	?
Čilsko (1872)	11	18

— (Zahvala.) „Podpiralni zalogi slovenskih univerzitetnih dijakov v Gradci so došli sledeči darovi: Od slav. dež. zbora kranjskega 100 gold. Od slav. dež. zbora goriškega 50 gold. Od slav. dež. zbora štajerskega 100 gold. Od slav. dež. zbora koroškega 50. gold. Od slav. okrajnega zastopa na Vranskem 15 gold., gosp. Vengar K., stud. jur. 50 kr. Za vse te zneske se prav lepo zahvaljuje Odbor.

— (Iz Gradca) 20. febr. se nam piše, da napravita „Slovansko pevačko društvo višjih šol v Gradci“ in „Slovanska beseda“ 9. marca v Puntigamski dvorani „besedo s plesom“. Iz posebne naklonenosti k slovenskima društvoma sodelujejo oni večer tudi gospodičina Klettener, Čehinja in pevkinjs pri württenberški dvorni operi, obče poznati g. Kaminski in izvrstna moč pri tukajšnjem „Thalia-gledališču“, g. Horak. Iz tega vsak razvidi, da bo program jako zanimiv, katerega naznanimo, kakor hitro se popolnem dožene. Nadejamo se torej, da nas tudi gostje iz mile nam domovine počaste s svojim pohodom, posebno pa bi bilo lepo, če bi kakovi č. gg. podpirajočih udov se te svečanosti udeležili, da bi se pripravili, da ne životarimo više, kakor se je nekaterim „pikrim“ ljudem raztrositi spoljubilo. Vsaj tukaj se sploh pričakuje, da hočemo si dočakati nekaj izrednega, izbornega kot sad skupnega delovanja omenjenih dveh društev.

— (V sadje- in vinorojski šoli) v Mariboru je bila — kakor poroča „G.“ — 16. t. m. letna skušnja. Uspeh je pri učencih slovenskih staršev, kakoršen le biti zamore, ako učenec nemškega učnega jezika dobro ne razume. Raznatelj g. Göthe je zopet pokazal, da je zvedenec in tudi dober učitelj; da pa slovenščine ne ume, v katerej bi se moral poduk za slovenske učence pojasnovati, nij on kriv, nego tisti, ki so ga za ravnatelja postavili.

— (Zločini.) Iz Stopre se „G.“ piše: Neki uže priletel mož se je hotel pretekli pust oženiti. Hudobneži so mu pa v noči pred

poroko bajtico požgali in tako nij bilo nič. V minoriškem logi žagata nedavno 2 tesarja mirno skupaj les: kar naenkrat pride enemu nesrečna misel, da mahne s sekuro pajdaša po glavi ter ga umori. 13. t. m. je bila preiskava.

— (Predpustne reči.) Iz loške okolice se nam piše: Dne 8 t. m. peljali so „balo“ hčere premožnega kmeta iz Srednje vasi na njen novi dom blizu Kranja. Neljube okoliščine so naredile, da so morali vozniki do noči skozi loško mesto. Pred neko gostilno sredi mesta napadejo jih ter terjajo da jim naj za vino dajo, kakor je nelepa narodna navada, ko se bala vozi. Ko se vozniki tega branijo, začno jih s silo nadlegovati in jim žugati, da, ako tega ne store jim vozove obrnejo. Vozniki videči, da nij drugače, dadó jim vso gotovino; bilo je menda le par goldinarjev. S tem pa napadniki nijso bili zadovoljni, plánejo nad vozove, ukradejo iz njih nekaj obleke, gredo v krčmo in jo zapijo. — Čez nekoliko dni so se vračali iz ženitnine 3 nevestini bratje. Vstavijo se v oni gostilni, kjer so bili prej njih vozniki vstavljeni; kakor po naključji nalete tudi na nekaj onih klatežev in terjajo od njih ukradeno obleko nazaj. Ko je eden izmed njih hotel še nekaj tajiti, pošlata ga eden bratov nevestin z podolgasto lesenino po plečih. Oni zbeži in z njim vsi tovariši in se tako rešijo neprijetnega tipanja. — Da se take surovosti in napadi gode v omikanem mestu kakor Loka, se je čuditi. Saj je znano da je bila Loka in nje bližnja okolica dozdej glavno gnjezdo — misijonov.

— (Profesor Marn), mož, ki je živ in v šolo zahajajoč dokaz, kako res je črka mrtva in le duh je, ki oživlja, — učitelj, ki niti mature nij naredil, druge izpite pa po duhovenski protekciji izprosil, da-si o „spridenih študentih“ rad govori, ta se trudi v „Danici“ vse psovke, kolikor jih je nabral po svojih jezikoslovnih preiskavanjih (?) zbrati in zbruhati na slovenske liberalne časnike. — Uže lani smo temu pustemu in

smehnemu patronu svetovali, naj bi se vendar rajše potrudil, da bi slovenščino na gimnaziji majheno boljše in prebavljivejše tradiral, a ne po svoji mevžasti, duhomorni in suhoparni navadi. To bi bilo za njega koristneje, nego take bedarije v „D.“ pisati, katerim se mora vsak, kolikaj prebrisan četrtošolec grohotom smijati. Noben predmet nij na ljubljanski višji gimnaziji slabše zastopan, nego slovenščina z Marnom in čez nobenega profesorja se nam dijaki, posebno talentiranejši, bolj ne pritožujejo nego čez Marnovo mevžavost, in suhoparnost in vedno siljenje njegovega jezuitizma. Tacemu človeku pač slabo pristova na sodnji stol vsedati se in nas grditi. Pometi reva pred svojim pragom!

— („Kulturo-borbar“) se imenuje najnovejša beseda, katero je naš genijalni jezikoslovni kovač g. Luka Jaran v svoji zadnji „Danici“ zvaril ter jo kot epiteton ornaus Bismarku privoščil. Skoro bi bilo to najnovejše obogatjenje slovenskega slovarja še bolje originalno, nego uže znano, tudi Jaranovo à la konkordatobombež, garibaldi-cigudigovec, prusko omnipotencierstvo i. dr.

Razne vesti.

* (Rokitanskega svečanost.) V četrtek 19. t. m. je praznoval profesor Karl Rokitsansky 70. rojstveni dan in z njim celo mesto Dunaj, v katerem uže 50 let deluje, cela Avstrija, da, cela olikana Evropa. Karl Rokitsansky se je rodil 19. februarija 1804 v Kraljevem Gradcu na Češkem. Ko je bil stoprv 9 let star, mu je umrl oče, okrajni komisar v Litomericah. Začetne šole in gimnazijo je dovršil Karl Rokitsansky v Litomericah, potem pa je študiral v Pragi in na Dunaji medicino; v zadnjem mestu je naredil drugi rigorozum 12. nov. 1827. Kot profesor je Rokitsansky začel svoja predavanja na dunajski univerzi l. 1834. v patologični anatomiji. Leta 1840 je začel izdajati svoje veliko medicinsko delo. Patologična anatomija je postala strokovnjaški študij in uže leta 1847 sta berlinska zdravnik Reinhardt in Virchow ustanovila poseben arhiv za patologično anatomijo. Samo ob sebi se

Evropske dežele:

Ime dežele in leto	Parobrodi		
	vojni	kupčijski	
		veliki	mali
Avstrija (1873) . . .	47	76	21
Nemčija (1873) . . .	42	209	?
Italija (1872) . . .	76	118	?
Španjsko (1873) . . .	125	49	102
Portugaljsko (1872) .	22	16	?
Francija (1873) . . .	347	427	?
Angleško (1872) . . .	361	3673	?
Naselbine angl. (1872)	—	645	?
Belgija (1872) . . .	4	12	?
Holandsko (1873) . .	73	123	?
Dansko (1873) . . .	30	93	?
Škandinavsko (1872)	36	170	?
Rusko (1873) . . .	291	163	?
Turško (1873) . . .	96	—	—
Grško (1872) . . .	10	35	?

Temu kaj različnemu razvitku parobrodarstva, čudil se ne bode nikdo, ki je na tanko opazoval obrežje dotičnih pomorskih držav. Države, ki so redoma napredovale, imajo tembolj razvito vožnjo s parobrodi po morji, čem dalje je njihovo morsko obrežje, čem več plovnih rek se v dotična morja izliva in čem več naselbin imajo prek raznih oceanov po tujih zemljinah itd.

Tako ima Velika Britanija po Jesenko-

vem „Občnem zemljepisu“ (stran 285) 460 miriametrov (1 zemljepisna milja = 7420 metrov ali 0.742 miriametrov.) Profesor Jesenko je namreč v svojej knjigi povsodi zastavljal novo metrično mero in tej semtertje v oklepkih prikladal svote v stari meri), z Irlandijo pa celó 670 metrov, ne gledé na mnogobrojne male otoke, ki so zlasti na severni strani posajeni po bližnjem morji. Znano je, da se Velika Britanija šteje med najboljše členovite dežele na svetu. Prekosi jo v tem oziru le še razjedena Grecija z njenimi otoci. A ti deželi se v parobrodarstvu vendar ne morete primerjati druga drugej, ker je Grško tlačila stoletja surova sila turška, ker Grecija nima nikakoršnih plovnih rek, s katerimi se Velika Britanija odlikuje. Tudi je odprti atlantski ocean uže konec srednjega veka izgubil oni priimek dissociabilis, kajti vodovje v zgodovini novega in sedanjega veka povsodi veže celó najbolj oddaljene dežele. Enake skrajne razmere se kažejo med Holandijo in Belgijo. Belgija ima, kakor Angleško neizmerno veliko kovinskih zakladov in drugih kopanin in pa kaj razvito poljedelstvo, zlasti pa velikansko obrtnost, — a vendar ima primeroma le malo parobrodov, kajti njeno obrežje meri komaj 7 miriametrov in njene plovne reke se vse izli-

vajo v sosednji Holandiji (primeri Jesenkov Občni Zemljepis str. 276 in 277); nasproti pa omenjena Holandija nema niti kovin niti drugih kopanin (zelo razvito kmetijstvo se tu lahko po polnem prezira) in vendar holandski parobrodi plavajo po vseh morjih in obiskujejo najboljše odležna tržišča na svetu; kajti Holandija ima silno razjedeno dolgo obrežje, velike plovne reke (njih dolnji tek in izliv) premnogo naselbin po neevropskih otocih itd.

Od več bi bilo enako primerjati polotoško Italijo in bolj celinsko Avstrijo; to obrežje meri okolo 170 miriametrov (obod otokov pa 250 miriametrov,) ter je primeroma z njenim površjem jako malo (Glej Jesenkov Občni Zemljepis 122 in 118). Pa odveč bi bilo enake razmere še dalje razjasnovati, kajti vsak čitatelj jih lahko sam tolmači s pomočjo Jesenkovega obširnega Občnega Zemljepisa. *)

*) Kakor smo po bukvozezu pozvedeli, dobiva se Jesenkov „Občni Zemljepis“ pri sledečih bukvarjih: V Mariboru pri Ferlinču, v Celji pri Geigerji; pri Blankeji v Ptuiju; pri Liegelu v Celovci; pri Šoharji in Paternoliji v Gorici; pri Tandlerji v Novem mestu; pri čuvaji slovenske čitalnice v Trstu (tam tudi pri pisatelji samem); v Ljubljani pa pri Kleru, Giontiniju, Lercherji in pri Tillu.

Uredn.

umeje, da je dobil Rokitansky vsakojaka odlikovanja od vseh strani iz demačih in tujih dežel. Bil je prvi dekan medicinske fakultete na Dunaji in pozneje univerzitatni rector magnificus. Od l. 1869 je bil predsednik cesarske akademije véd, katere pravi ud je bil uže od l. 1848; taisto leto mu je tudi praška univerzitetna podelila častni doktorat. 27. nov. 1867 je bil izvoljen za dosmrtnega uda v gosposko zbornico avstrijskega državnega zbora. Rokitansky se je leta 1834 oženil. Njegova soproga, Dunajčanka Marija Weiss, je s krasnimi talenti in umeteljskimi darovi in z vsemi odličnimi duševnimi lastnostmi nadarjena dama, katere odlične duševne prednosti in energični značaj sta imela velik upliv na življenje slavnega učenjaka. Iz tega srečnega zakona so vzrasli štiri sinovi. Dr. Jan Rokitansky je eden največjih umeteljskih dunajske velike opere; Viktor je profesor petja na dunajskem konservatoriju, Karl in Prokop pa sta praktična zdravnik na Dunaji. — Slovani smemo na Rokitanskega, ta kinč našega velikega rodú, ponosni biti. — Cesar bode imenoval jubilarja za tajnega svetovaleca.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalescieri du Barry

v Londonu.

Nobena bolezen ne more izvrstnej Revalescieri du Barry zoperstaviti se in odstrani taista brez leka in brez stroškov vse bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurji in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprabavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času noščnosti, scalo silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenjih, ki so vsem lekem zopredstavljala se:

Spričevalo št. 57.942.

Gleinaeh, 14. julija 1873.

Vašej Revalescieri imam razen Bogú v mojih strašnih boleznih v želodci in čutnicah življenje zahvaliti.

Janez Gođec,
provizor fare Gleinaeh,
pošta Pod goro pri Celovci.

Spričevalo št. 62.914.

Weskau, 14. septembra 1868.

Ker sem dolga leta za kronično bolezen zlate žile, na jetrah in zapor vsakovrstne zdravniške pomoči brez uspeha rabil, sem pribežal v svoji obupnosti k Vašej Revalescieri. Ne morem se ljubemu Bogu in Vam dovolj zahvaliti za dragi dar narave, kateri je za-me velika dobrota bil.

Franc Steinhman.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescieri pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlila.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescieri-Biscuiten v pušicah 4 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescieri-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

Deželno gledališče v Ljubljani.

V nedeljo 20. februarja 1874.

Prvikrat:

Brati ne zna.

Burka v 1 dejanji po Grandjeanu.

Potem:

Selski brivec.

Komična opera v 2 dejanjih od J. Schenka, poslovenil J. Zabukovec.

Prihodnja slovenska predstava bo v nedeljo 1. marca 1874.

Umrli v Ljubljani

od 17. do 19. febr.

G. Marija Wilfan, vdova, 80 l., na pljučni vodenici. — G. Simon Kalan, posestnik, 74 l., na starosti. — Marija Svetlin, mazaška hči, 6½ l., in g. Jan. Lotrič, priv. uradnik, 25 l., oba na pljučnih

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semer.

tuberk. — G. Ferd. Ludvik, trgovec, 76 l., na pljuč. mrtudu. — Jurij Bratanič, žel. del., 40 l., ga je lokomotiv povozil. — Jan. Vovk, delavec, 48 l., na jetiki. — G. Antonija Schein, posestniška soproga, 26 l., na kozah. — Neža Gertman, kuharica, 19 let. — Neza Hiti, vdova, 55 l., na pljučnem mrtudu. — Ivan Jerman, hlapec, 26 l., na legarji. — Jak. Zajc, delavec, 29 l., na pljuč. tuberk.

Tujci.

20. februarja:

Evropa: Stare iz Mengša.

Pri Elefantu: Planinšek iz Litije. — Furlani iz Trsta. — Chon iz Würnitz. — Rosenfeld s sinom iz Zagreba.

Pri Malléu: Fink iz Gradea. — Lenasi iz Karlova. — Krauss iz Siofoka. — Bergman iz Breitenbacha. — Majer iz Dunaja.

Pri Zamoreu: Dobrave iz Vrhnike.

Tržne cene

v Ljubljani 21. februarja t. l.

Pšenica 7 gl. 20 kr.; — reš 4 gl. 90 kr.; — ječmen 4 gl. 20 kr.; — oves 2 gl. 40 kr.; — ajda 4 gl. 80 kr.; — pros 4 gl. 90 kr.; — kornuza 4 gl. 90 kr.; — krompir 3 gl. — kr.; — fižol 6 gl. 60 kr.; — masla funt — gl. 53 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 36 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 29 kr.; — sena cent 1 gl. — kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gl. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

Dunajska borza 21. februarja.

Enotni drž. dolg v srebru	74	45
1860 drž. posojilo	104	25
Akcije narodne banke	979	—
Kreditne akcije	241	50
London	111	75
Napol.	8	91
C. k. cekini	—	—
Srebro	105	50

Zahvala.

Jaz podpisani **Janez Zbačnik** iz **Sodrašice št. 66** sem svoje poslopje januarja meseca 1873 pri „Evropi“ zavaroval. Dne 31. decembra 1873 mi je pogorelo. Društvo „Evropa“ je v prav kratkem času škodo natanko uredilo in precej plačalo.

Jaz se čutim torej dolžnega temu občemu koristnemu društvu najtoplejše zahvalo za to izreči in jo vsem zavarovanj iskajočim najtoplejše priporočiti.

V Sodrašici 24. januarja 1874.

Janez Zbačnik.

Videli in potrdili:

pri županstvu v Sodrašici, 27. jan. 1874.

(41)

Za župana:

Janez Stepo l. r., svetovalec.

Štev. 445/pr.

NAZNANILO.

Sklicevaje se na točko 14. postave dne 13. decembra 1873, drž. zak. št. 162, se vsem naznanja, da začne

državna blagajnica za predplačila,

dovoljena po ukazu c. k. finančnega ministerstva dne 4. februarja 1874, št. 535/f. m. za **Kranjsko** svoje delovanje **28. februarja 1874 v Ljubljani.**

To predplačilno blagajnico bodo vodili:

Kot državni zastopnik:
Gosp. Dragotin Lukmann, ravna-
telj kranjske obrtniške družbe.
Kot zaupni možje, gospodje:
Aleksander Dreo, trgovec, kateri
je tudi ob enem za namestnika držav-
nega zastopnika imenovan.
Josip Vogel, predstojnik podružnice
priv. c. k. nacionalne banke
v Ljubljani.

Vincenc Seunig, trgovec.
Ignac Seemann, trgovec.
Janez Mathian, mizar.
Pavel Polegeg, trgovec.
Janez Fabian, trgovec.
France Fortuna, trgovec.
Josip Kušar, žitni kupec.
Miha Pakič, lesninski obrtnik.
Vaso Petričič, trgovec.
Matej Treun, trgovec.

Natančneja določila zaradi mere percentov in zaradi stroškov, kateri so v sedmi točki postave omenjeni in v §. 8 instrukcije za vodstvo in ravnanje z **državno blagajnico za predplačila** naštetih, kakor tudi določila, kje in kedaj se imajo prošnje vložiti, so iz dotičnega naznanila, katero pri podružnici priv. c. k. nacionalne banke leži, razvidna.

Od c. k. deželne vlade za Kranjsko.

(40)

V Ljubljani, dne 19. februarja 1874.

Lepotična in pasarska kupčija

pri „Mački“,

na glavnem trgu št. 263 nasproti rotovža,

priporoča novo sortirano zalogo svilenih in volnenih **krepinov**, **spon**, **franž**, **žida** za lepotičje in **grodenapel**, svileni in pavolnasti **žamet**, **židani**, atlasasti, oblakasti, žametni gladki in pisani **traki**, **mreže** iz pavole, cvirna in svile; črn, bel, gladek in rožast **tul**, **telengle** v vseh širokostih, **šlingane** in **štikane**, pavolnaste in platnene **trake**, **organtin**, **podloge**, **platnenih** in **perkajlastih trakov**, **gumb** vsake vrste, **okrogle** in **plešnate žnore**, bele platnene in pavolnaste **zobčke**, **svile**, **igle**, **sukanec**, razen tega velika zaloga mnogovrstnega lepotičnega in pasarskega blaga za

kramarje.

Najcenejši in solidneja postrežba se zagotavlja.

Naročila na druge kraje se izvršujejo po pošti, in reči, ki niso v zalogi, se dobrovoljno preskrbē.

(5-6)